

nek néhány évét hajón töltötte, az ő gondolkodása, világlátása azonban meglehetősen eltért a fedélzeten utazó társakétól... Júlia nagybátyjának minden gondolatát a tenger kötötte le: ezért vált ki az otthoniak közül, ezért volt képtelen létezését máshová helyezni, csak a tenger közelébe. Az antik eposzok ciklikusságára utal egyik megnyilvánulása is: „az emberi sorsok, akár az évszakok, folyton ismétlődnek a földön, ugyanazok a szerepek járnak körbe-körbe”. Erre a szerep-hasonlóságra játszik rá a regény, amikor Júlia a mellőle elmozdított szerelmesre, Ágostonra (akivel már eljegyezték egymást) valóságos Pénélopéként várakozik: hűségesen, érzelmeit megőrizve. (Említhetnénk még, hogy a tengerparti nyaraló egyik birtokrészéről kiderül: az ókorban szakrális helynek számított.)

Minek tűnhet tehát a felidézett életút? Sorsnak, véletlennek? Júlia optimistább a bináris gondolkodásnál: „Az élet olyan, akár egy társasjáték: olykor rossz mezőre lépsz, de ha szerencséd van, visszaküldenek a startmezőre.” Sors vagy véletlen, ebben a gondolkodásban nem számít: néha megmarad a választás lehetősége, s szabadon dönthetünk, miként élünk az újrakezdés, az újraértelmezés lehetőségével.

DÖMÖTÖR VILMOS

(Kortárs Kiadó, Budapest, 2010,
180 oldal, 2000 Ft)

DEBRECENI BOGLÁRKA: *Bébikommandó*

A társadalmi energia áramlása hozza létre egy kor kulturális termékeit, írja Stephen Greenblatt. Hogy Shakespeare Angliájában ez hogyan működött, talán problematikus, de nagyon szép és szofisztikált érvelést eredményező kérdés. Azonban a fő kérdés az, hogy mi történik, ha ez a társadalmi energia a *Győzike-show*-ból, a plázákból és a *Házibuli Attilával* című zenés (?) televíziós műsoron keresztül áramlik. Nos, akkor valami egészen más helyzet áll fenn. Debreceni Boglárka *Bébikommandója* ezzel a helyzettel próbál meg kezdeni valamit az irodalom keretein belül. Milyen irodalmat lehet írni abból a társadalmi energiából, hogy a szomszéd Zábó Jimmyt hallgat? Megfér-e az úgynevezett magaskultúra mindezek mellett? Hogy választ kapunk-e mindezekre? Nem, nem hiszem. Debreceni Boglárka novellái olyanok, mint a mai magyarok élete. Látszólag kaotikus egyveleg, melyet hiába próbálunk szépen strukturálni, mindig kicsúszik a kezeink közül.

Kultúrák összecsapása és összeolvadása az, amit az elsőkönyves szerző elénk tár. A novellák előtt mottóként szereplő szépirodalmi idézetek szépen összedolgoznak a szövegekkel, amelyek viszont nem a klasszikus szépirodalmi témákat dolgozzák fel. Már ha például a vizitdíj kérdése nem szépirodalom. De miért is ne?

A mindennapi életünk olyan, amilyen. Ismerjük és tudjuk, hogy vannak olyan szegmensei, amelyekről meg akarunk szabadulni, ha ún. szépirodalmat olvasunk. Mert ugye az irodalom kiemel a mindennapok „mocskából” és megtisztítja a lelket. Vagy nem. Vagy csak nem akarunk szembenézni azzal, hogy az irodalom adott esetben gond nélkül elviseli, ha a tömegkultúra mélyére helyezik kísérleti okokból kifolyólag. Ilyen kísérlet a *Bébikommandó* is. Úgy gondolom, hogy azok a legjobb szövegek, amelyek nem akarnak klasszikus értelemben „irodalmiak” lenni. Lovas Ildikó azt írja a kötet fülszövegében, hogy forgatása közben az olvasó magának is megörülhet. Ez tökéletesen igaz, de csak akkor, ha elfogadja a saját valóságát. Csak ha nem akar valamilyen fennkölt irodalmi valóságot kapni a szövegtől, hanem beéri annyival, amit megkap a mindennapokban. Ez azonban egyáltalán nem negatív tulajdonsága a *Bébikommandó*nak, sőt emiatt válik igazán érdekessé.

Nem azért nehezen lehetető, mert elkalauzol minket egy ismeretlen álomvilágba, hanem mert végigvezet minket saját világunk „poklán”. Ez a pokol pedig a beismerés, hogy tudjuk, miről ír Debreceeni Boglárka.

Amint elkezdünk nevetni a humorán, már elvesztünk, ugyanis rá kell eszmélnünk, hogy mindennapjainknak tényleg részei az elitkultúrából igencsak kilógó tévészereplők, az idegesítő vásárlók, a magyar kórházak mindennapi viszontagságai. A novellák azzal szembesítenek bennünket, hogy akár tetszik, akár nem, ez is az irodalom része. Hogy magas-e vagy sem, az egyáltalán nem

érdeklí Debreceenit. Csupán a képünkbe vágja azt, amiben élünk. Ismerős szépirodalmi sorokat kapunk popkultúrával leöntve. De mindkettő a miénk. Mindkettő a mi társadalmi energiánkhöz tartozik. Ezt pedig át is fogjuk érezni, ha végigolvassuk a kötetet, amely Herr Bringával, a

fotómodellekre vadászó, Wink cipős futóval kezdődik és Kertész Imre-idézettel zárul. Kell ennél több?

BARTHA ÁDÁM

(*FISZ Könyvek, Budapest, 2010, 170 oldal, 2200 Ft*)

MAREK KRAJEWSKI: *Halál Breslauban*

A krimi az egyes nemzetekre vonatkozó sztereotípiák felől nézve is hálás műfaj. Az ember irigységgel ve-